

บทที่ 3

การนำหลักการและหิกมะฮุของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมาย อิสลามไปใช้กับครอบครัวมุสลิมในจังหวัดนครราชสีมา

ในบทนี้ผู้วิจัยต้องการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกต โดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมของครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนในการนำหลักการและหิกมะฮุของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลามไปใช้ ซึ่งข้อมูลที่ได้ในแต่ละครอบครัวนั้นมีความแตกต่างในด้านการนำหลักการอิสลามไปใช้ด้วยเพราะปัจจัยที่แตกต่างกัน ทำให้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละครอบครัว ซึ่งปัญหาที่แตกต่างเหล่านี้คือประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการจะวิเคราะห์และกำหนดหุคมในบทต่อไป

ครอบครัวที่ 1 : สัมภาษณ์ภรรยาคนที่ 2¹⁷

1- ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

การมีความรู้ความเข้าใจในหลักการอิสลามย่อมส่งผลที่ดีต่อการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนให้อยู่ในครรลองอิสลาม ห่างไกลจากความแตกแยกและการสร้างปัญหาต่อกัน

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นภรรยาคนที่ 2 จากครอบครัวที่มีภรรยา 2 คน อายุ 34 ปี มีความรู้สามัญต่ำกว่าปริญญาตรี ความรู้ศาสนามีพอประมาณจากสถาบันปอเนาะในหมู่บ้าน อาชีพเป็นแม่ค้าขายโรตีสั่งงานมาแล้ว 6 ปี มีลูกด้วยกัน 2 คน (มีลูกติดจากสามีเก่า 2 คนด้วย)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับประเด็นความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามว่า “ฉันเป็นคนมีการศึกษาน้อยแต่ก็รู้ว่าการมีภรรยาหลายคนเป็นสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เหตุผลที่ฉันแต่งงานกับสามีคนปัจจุบันเนื่องจากฉันเคยแต่งงานกับคนไม่เรียนศาสนามาก่อน แล้วชีวิตการแต่งงานมีปัญหาตลอดทั้งที่มีภรรยาแค่คนเดียว ฉันก็เลยคิดว่าการเป็นภรรยาคนที่ 2 หรือ 3 หรือ 4 ของสามีที่มีศาสนาย่อมดีกว่า เพราะฉันคิดว่าผู้นำครอบครัวก็ต้องมีความรู้ศาสนาบ้าง ถึงแม้จะไม่เรียนจบสูงๆก็ตาม อย่างน้อยก็พอให้เขารู้เขามีความยำเกรง (ตักวา) ต่ออัลลอฮ์ เขาก็จะได้ไม่ทำบาปด้วยการไม่ยุติธรรมต่อภรรยาของเขา โดยที่ไม่รู้ตัว เช่นเดียวกันทางด้านภรยาก็ควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการศาสนาบ้างไม่มากก็น้อย จะได้มีความยำเกรง (ตักวา) และกลัวที่จะฝ่าฝืนบทบัญญัติของอัลลอฮ์และทำบาปต่อสามี ก็ถือว่ายังดีกว่าคนที่ไม่มีความรู้ศาสนาเลยละค่ะ”

¹⁷ ผู้วิจัยขอสงวนชื่อจริง(ทุกครอบครัว)และสถานที่ ด้วยความประสงค์ของผู้ถูกสัมภาษณ์

2- การให้ความยุติธรรม

ความยุติธรรมเป็นหนึ่งในเงื่อนไขของการอนุญาตมีภรรยาหลายคนตามหลักการอิสลาม ซึ่งอุละมาอ์ได้ให้ข้อจำกัดของคำว่ายุติธรรมคือ ความเสมอภาค หรือความเท่าเทียมกันในเรื่องที่เป็นไปได้ เช่น ค่าอุปการะเลี้ยงดู (ที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภค เครื่องบริโภค ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าเลี้ยงดูบุตร) การแบ่งเวลาว่าง การเอาใจใส่ดูแล เป็นต้น ส่วนเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ก็ไม่จำเป็นต้องเท่าเทียมกัน นั่นคือเรื่องของความรัก

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูล โดยแยกเป็นประเด็นปลีกย่อยของความยุติธรรม เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น

2.1 คำจำกัดความของความยุติธรรม

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวเกี่ยวกับคำจำกัดความของความยุติธรรมว่า “สำหรับฉัน ฉันคิดว่าความยุติธรรมที่สามีควรมีให้กับบรรดาภรรยาทุกคนคือ เรื่องความรักและการเอาใจใส่ เรื่องที่อยู่อาศัย และเรื่องดูแลลูกๆค่ะ”

2.2 ค่าอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะฮ์)

อุปการะเลี้ยงดูคือ สิ่งที่สามีจะต้องให้ค่าเลี้ยงดูและปัจจัยยังชีพแก่ภรรยา รวมถึงลูกๆ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค และของใช้ที่จำเป็น แก่บรรดาภรรยาทั้งหมด รวมถึงค่าเลี้ยงดูบุตรด้วย

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวเกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะฮ์) ว่า “สำหรับฉันค่าอุปการะเลี้ยงดูที่สามีให้ไม่เคยพอต่อค่าใช้จ่ายพื้นฐานเลย แต่ฉันก็เคยไม่เรียกร้องให้เขาหามาให้ เพราะฉันรู้ว่าสามีทำงานรับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน บางทีก็ได้เงินมาเพียงพอแค่ค่าเช่าบ้านเพราะฉันต้องเช่าบ้านอยู่ แต่ภรรยาอีกคนมีบ้านแล้ว ทุกวันนี้ฉันจึงต้องช่วยหารายได้เองด้วยการขายโรตีสีซ่า-เย็นเพื่อจุนเจือครอบครัวค่ะ ส่วนอีกบ้านหนึ่งเขาก็ให้เหมือนกัน เช่น เวลาขายเขาจะให้เงินเท่ากันทั้งสองบ้านแล้วเราสองคนก็ไปซื้อกันเองทั้งของลูกและของตัวเองค่ะ”

2.2.1 เครื่องอุปโภค

เธอได้กล่าวว่า “ส่วนใหญ่แล้วเราสองคน(หมายถึงภรรยาคนที่หนึ่งและคนที่สอง) จะใส่เสื้อผ้าเท่าที่มีและซื้อเอง แต่เราก็ไม่ได้ซื้อกันเท่าไรนักเพราะเห็นว่ามันสิ้นเปลือง ส่วนสามีจะซื้อให้ก็เป็นชุดราคาถูกๆ(เขาให้เงินเท่าๆกันแล้วเราสองคนไปซื้อกันเอง)

2.2.2 เครื่องบริโภค

เธอได้กล่าวว่า “โดยส่วนใหญ่แล้วเรื่องอาหารการกินในบ้านฉันจะเป็นคนออก เพราะฉันมีรายได้จากการขายโรตีสีซ่า แต่เวลาเขามีเขาก็ให้ค่ะ เพราะงานเขาไม่แน่นอนก็เลยได้เงินบ้างไม่ได้บ้าง แต่ฉันก็เข้าใจค่ะ”

2.2.3 ที่อยู่อาศัย

เธอได้กล่าวว่า “ฉันอยู่บ้านเช่าค่ะ ส่วนภรรยาคนที่หนึ่งอยู่บ้านตัวเองกับแม่ของเธอ ก่อนหน้านี้(ตอนแต่งงานใหม่ๆ)พวกเราเคยอยู่ด้วยกันทั้งหมดค่ะ”

2.2.4 ค่าเลี้ยงดูบุตร

เธอได้กล่าวว่า “ก็เหมือนกันค่ะ ส่วนใหญ่แล้วฉันเป็นคนออกค่านม ค่าผ้าอ้อม สำเร็จรูป ค่าขนมลูกๆ แต่เขาก็ให้ค่ะเวลาที่เขามี”

2.2.5 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

เธอได้กล่าวว่า “ถ้าหมายถึงค่าใช้จ่ายในเรื่องเครื่องสำอางอะไรแบบนี้ฉันไม่ใช่ อยู่แล้วค่ะ ส่วนใหญ่แล้วถ้าเขาให้ เขาให้แบบรวมๆ เช่น ให้หนึ่งพันบาทก็หมายถึงค่าใช้จ่ายทุกอย่างในบ้านค่ะ รวมค่าไฟด้วย”

2.3 การแบ่งเวลาดังแรม

การแบ่งเวลาดังแรม (المبيت) ระหว่างบรรดาภรรยาเป็นเรื่องที่ถูกบัญญัติด้วยคหะดีษหลายบทด้วยกัน เป็นสิ่งที่สามีมจำเป็นต้องกระทำให้เท่าเทียมกันแม้กระทั่งภรรยาที่ป่วย หรือมีประจำเดือน หรือนิฟาส เป็นต้น นอกเสียจากว่าภรรยาคนใดคนหนึ่งอนุญาตยกให้ภรรยาอื่นเมื่อสามีมมีความจำเป็น เพราะการแบ่งเวลาให้เท่ากันนั้นเป็นสิทธิของภรรยาทุกคนควรจะได้รับจากสามี ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวเกี่ยวกับการแบ่งเวลาดังแรมว่า “สามีฉันให้เวลาเท่ากันคะ คินเว็นคิน เนื่องจากสามีฉันไม่ได้ทำงานประจำที่ไหน เขาก็เลยมีเวลาให้เราโดยไม่มีขาดคบกพร่อง ขนาดฉันมีประจำเดือน เขาก็ยังให้สิทธิด้วยการมานอนบ้านฉันเลยคะ เพราะบ้านภรรยาคนแรกอยู่ใกล้กันด้วย ห่างกันแค่หนึ่งหมู่บ้าน มันก็เลยไม่มีปัญหาเรื่องเดินทางไปมาของสามีคะ”

2.4 การปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อภรรยา (การเอาใจใส่ดูแล)

การเอาใจใส่ดูแลคือหนึ่งในข้อจำกัดของความยุติธรรมที่สามีควรต้องให้ความเท่าเทียมกัน เช่น การให้ความรู้ศาสนาเพื่อช่วยประดับประคองให้บรรดาภรรยาอยู่ในหนทางของศาสนา การกวาดขันเรื่องการทำ อิบาเดฮฺ การให้เกียรติและไม่ทำร้ายหรือดูถูก เป็นต้น

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวเกี่ยวกับการเอาใจใส่ดูแลว่า “เรื่องการเอาใจใส่จากสามีนั้น ใครๆก็ต้องการคะ ไม่ใช่ว่าอีกคนอ่อนแอทำอะไรไม่เป็นก็ดูแลแต่คนนั้น อยากให้สามียุติธรรมในเรื่องนี้ อย่างน้อยก็อย่าให้รู้สึกเหมือนโดนทิ้งคะ”

2.4.1 ให้ความรู้ศาสนา

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “แน่นอนอยู่แล้วคะ เหตุผลแรกที่ฉันตัดสินใจแต่งงานกับเขาก็เพราะเขาเคร่งทางด้านศาสนาคะ แต่ละสัปดาห์ในบ้านเราก็จะมีการละฮฺอิม

(แลกเปลี่ยนความรู้ศาสนาด้วยการอ่านหนังสือ) หรือบางเดือนเขาก็พาฉันไปมัสยิดรอคอะ(สามีคะจะสุดับลิ้ม)”

2.4.2 กวดขันในเรื่องการปฏิบัติอิบาดะฮ์

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “แน่นอนอยู่แล้วคะ เหตุผลแรกที่ฉันตัดสินใจแต่งงานกับเขาก็เพราะเขาเคร่งทางด้านศาสนาคะ”

2.4.3 การให้เกียรติ

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “การที่สามีฉันเลือกแต่งงานกับฉันทั้งๆที่เป็นแม่หม้ายลูกติดตั้งสองคนโดยที่เขาไม่ได้ปีบั้งซ่อนเร้นต่อสังคมว่าฉันเป็นภรรยาของเขา ฉันถือว่าเป็นเกียรติแก่ตัวฉันอย่างมากเลยคะ”

2.4.4 การให้ความคุ้มครอง

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “สามีฉันไม่เคยปล่อยให้ไปไหนกันเองหรอกคะ ถ้าจะไปไหนไกลหน่อย เขาก็จะพาพวกเราสองคนและลูกๆนั่งมอเตอร์ไซค์พ่วงไปด้วยกันคะ ส่วนลูกๆ ไม่ว่าจะลูกบ้านไหน ลูกเขาเองหรือลูกติดของฉันเขาก็ดูแลไปรับไปส่งเรียนทุกคนคะ”

2.4.5 การดูแลในยามป่วยไข้

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ตอนฉันคลอดลูก ก็ได้เขานี้แหละคะดูแลเป็นห่วงอยู่ใกล้ๆ”

2.4.6 การดูแลสั่งสอนบุตร

เธอได้กล่าวว่า “สามีดูแลสั่งสอนลูกๆ และลูกเลี้ยงของเขาอย่างดีและเท่าๆกันเลยคะ (ภรรยามีลูกติดสองคน)”

2.5 ความรัก

เธอได้กล่าวความรักว่า “ฉันก็อยากให้สามีรักเท่าๆกันคะ ไม่ใช่รักอีกคนมากกว่าเพียงเพราะว่าอีกคนอ่อนแอ และรักอีกคนน้อยกว่าเพียงเพราะเห็นว่าอีกคนแกร่ง ทำอะไรเองได้ทุกอย่าง

ครอบครัวที่ 2 : สัมภาษณ์ภรรยาคนที่ 3

1- ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นภรรยาคนที่ 3 จากครอบครัวที่มีภรรยา 4 คน อายุ 67 ปี อาชีพชาวสวน มีลูกด้วยกัน 3 คน ไม่ได้เรียนศาสนาและสามัญเลยเพราะพ่อแม่มีลูกสาวคนเดียวอยากให้อยู่บ้านเป็นแม่ศรีเรือน เธอเป็นภรรยาคนที่ 3 ของโต๊ะครูปอนาะแห่งหนึ่ง (หรือคนที่ 2 เพราะคนที่ 1 เสียชีวิตแล้ว)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามว่า “ฉันรู้ว่าการมีภรรยาหลายคนในอิสลามนั้นเป็นที่อนุญาต ที่ฉันตัดสินใจแต่งงานเป็นคนที่ 3 นั้นเป็นเพราะตอนนั้นฉันเพิ่งพ้นอิดค๊ะฮจากสามีเก่าที่ฉันหนีเขามาฟุ้งห่ากับ โตะครูที่ทำงานอยู่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนครราชสีมา (เพราะสามีเก่าหึงหวงมากแบบไม่มีเหตุผล) ซึ่งตอนนั้นฉันอายุ 17 ปี ยังสับสนกับชีวิตการแต่งงานครั้งแรกที่ล้มเหลว พอมี โตะครูมาขอ ฉันก็ตกลงแต่งงานเพราะเห็นว่าเขามีศาสนา แต่ไม่คิดว่าตอนหลังคนมีศาสนาอย่างเขาก็อธรรมต่อภรรยาได้ ฉันก็ไม่ได้เรียนศาสนาเลย แต่ฉันอยู่ด้วยความอดทนค่ะ”

2- การให้ความยุติธรรม

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลโดยแยกเป็นประเด็นปลีกย่อยของความยุติธรรม เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น

2.1 คำจำกัดความของความยุติธรรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับคำจำกัดความของความยุติธรรมว่า “ฉันว่าสามีต้องยุติธรรมในทุกเรื่องค่ะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดู ค่าเลี้ยงดูบุตร ที่อยู่อาศัย ความเอาใจใส่ดูแล และการแบ่งเวรค่ะ”

2.2 ค่าอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะห์)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะห์) ว่า “ส่วนใหญ่แล้วรายได้ของพวกเราจะได้จากการช่วยทำขนมขาย เพราะตอนนั้นอาศัยอยู่ด้วยกันหมดเลย ส่วนรายได้ที่ได้จากเขาเป็น โตะครูก็ไม่ค่อยมาก นานๆเขาก็จะให้ทีละ แต่พอมีลูก ค่าเลี้ยงดูลูกๆเขารับผิดชอบทุกคนค่ะ แต่หลังจากที่เขามีภรรยาคนที่ 4 ฉันก็กลับไปอยู่กับพ่อแม่ตอนที่ลูกคนที่ 3 แล้วเขาก็ไม่ให้เงินพวกเราทั้งแม่ทั้งลูกเลยค่ะ”

2.2.1 เครื่องอุปโภค

เธอได้กล่าวว่า “ก็มีบ้างที่เขาซื้อเสื้อผ้าให้ภรรยาทุกคน บางทีเขาก็พาไปซื้อ แต่ส่วนใหญ่ก็ใส่เท่าที่มีค่ะ”

2.2.2 เครื่องบริโภคน้ำ

เธอได้กล่าวว่า “อาหารหารกินในบ้านส่วนมากจะใช้เงินที่ได้จากการทำขนมขายค่ะ ก็ไม่ได้ซื้ออะไรมาก เพราะสมัยก่อนทำนาเองมีข้าวกิน เลี้ยงเป็ดไก่ ผัก ปลาที่เขาเอาข้างบ้านอย่างมากก็ซื้อพวกน้ำมัน น้ำตาล แบ่งทำขนม อะไรประมาณนี้ค่ะ”

2.2.3 ที่อยู่อาศัย

เธอได้กล่าวว่า “ตอนแต่งงานใหม่ๆภรรยาทุกคนอาศัยอยู่ในบ้านเขากันทั้งหมดค่ะ”

รวมทั้งพ่อแม่เขาด้วย แต่หลังจากมีลูกสองคนฉันก็ย้ายตามเขามาอยู่ที่สถาบันปอเนาะที่เขาเพิ่งเปิด ซึ่งชาวบ้านสร้างให้ค่ะ”

2.2.4 ค่าเลี้ยงดูบุตร

เธอได้กล่าวว่า “ลูกฉันสองคนแรกอยู่กับภรรยาคนที่หนึ่ง ฉันไม่รู้เหมือนกันว่าสามีให้ค่าเลี้ยงดูหรือเปล่า แต่ลูกอีกคนที่อยู่กับฉันนั้น เขาไม่เหลียวแลตั้งแต่ตอนท้องจนกระทั่งคลอด(เพราะตอนนั้นเขาเพิ่งมีภรรยาใหม่อีกคน) แต่พอลูกโตขึ้นเรียนมัธยมแล้วเขาก็ส่งเสียบ้างเหมือนกันค่ะ”

2.2.5 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

เธอได้กล่าวว่า “ถ้าเขาให้ เขาก็ให้ค่าซื้ออาหารในบ้านเพื่อทุกคนค่ะ แต่ก็มีบางครั้งที่เขาให้เงินแล้วบอกให้ฉันไปทำผมที่ร้านในตันหยงมีสค่ะ(คนสมัยก่อนนิยมทำผมลอนหรือยัดผมตรง)

2.3 การแบ่งเวลาดังแรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการแบ่งเวลาดังแรมว่า “แรกๆสามีฉันแบ่งเวลาให้คนละคืนค่ะ เพราะอยู่บ้านเดียวกันอยู่แล้ว ไม่มีปัญหาเรื่องระยะทาง แต่พอเขาแต่งงานคนที่ 4 เขาก็ไม่แบ่งเวรให้ภรรยาคนอื่นๆเลย เขาอยู่แต่บ้านของคนที 4 ค่ะ”

2.4 การปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อภรรยา (การเอาใจใส่ดูแล)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการเอาใจใส่ดูแลว่า “ฉันอยากให้สามียุติธรรมในเรื่องนี้ค่ะ อย่างน้อยเขาก็ต้องกลับมาดูแลคนอื่นๆบ้างว่าขาดเหลืออะไรในวันที่เขาอยู่บ้านอื่น”

2.4.1 ให้ความรู้ศาสนา

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ตั้งแต่เด็กฉันไม่เคยเรียนหนังสือเลยทั้งศาสนาและสามัญ ฉันเพิ่งมาเข้าใจศาสนาบ้างก็ตอนอยู่กับเขานี้แหละค่ะ เพราะเขาเป็นโต๊ะครู เวลาเขาสอนหนังสือลูกศิษย์เขา ฉันก็จะไปนั่งฟังด้วยค่ะ”

2.4.2 กวดขันในเรื่องการปฏิบัติบิดาอะฮ์

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ค่ะ สามีจะคอยเตือนเรื่องการละหมาด การถือศีลอด โดยเฉพาะการถือศีลอดเขาจะเตือนเสมอค่ะ”

2.4.3 การให้เกียรติ

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “เขาให้เกียรติค่ะ ไม่เคยทำร้ายหรือดบตีเลย”

2.4.4 การให้ความคุ้มครอง

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ใช่ค่ะ เวลาจะไปไหนที่ต้องนั่งรถไฟ รถสองแถว เขาก็จะพาไปค่ะ”

2.4.5 การดูแลในยามป่วยไข้

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “เขาไม่ค่อยว่างค่ะ เพราะเป็นโตะครู หรือเขาอาจจะไม่ถนัดเรื่องดูแลด้วยค่ะ”

2.4.6 การดูแลสั่งสอนบุตร

เธอได้กล่าวว่า “สามีไม่มีเวลาดูแลลูกๆหรือค่ะ แต่ละวันของเขาหมดไปกับการสอนหนังสือเด็กปอเนาะค่ะ”

2.5 ความรัก

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความรักว่า “ฉันไม่รู้ว่าเขารักฉันหรือไม่รักกันแน่ เพราะบางครั้งเหมือนเขารักฉันเอ็นดูฉัน แต่สุดท้ายเขาก็ทิ้งฉันให้ลำบากเลี้ยงลูกคนเดียวในขณะที่เขาอยู่สบายกับภรรยาคนใหม่”

กรอบครวัที่ 3 : สัมภาษณ์ภรรยาคนที่ 2

1- ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นภรรยาคนที่ 2 จากกรอบครวัที่มีภรรยา 2 คน อายุ 32 ปี มีความรู้สามัญต่ำกว่าปริญญาตรี มีความรู้ศาสนาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นครูอัตราจ้างในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาแห่งหนึ่ง แต่งงานมาแล้ว 7 ปีกว่า มีลูกด้วยกัน 1 คน

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามว่า “สาเหตุที่ฉันตัดสินใจแต่งงานเป็นภรรยาคนที่ 2 เนื่องจากภรรยาคนที่ 1 มาสู่ขอฉันให้กับสามี (ภรรยาคนที่ 1 และสามีมีความรู้ศาสนาในระดับปริญญาตรี) เพราะฉันรู้ว่ามันเป็นสิ่งที่อิสลามอนุญาต อีกอย่างนั้นเพราะเขาเป็นคนดีมีศาสนา ฉันจึงละหมาดอัสติคอรเราะฮ์ทำตามในสิ่งที่ท่านนบี ﷺ สอนไว้ว่าให้เลือกรองจากสี่อย่าง ศาสนาของเขา ฐานะของเขา ตระกูลของเขาและหน้าตาของเขา ในเมื่อฉันรู้ว่าเขาเรียนศาสนามาสูง (ภรรยาคนแรกก็เช่นกัน)ฉันก็ควรตัดสินใจเลือก เพราะอย่างน้อยคนที่เรียนศาสนาและรู้หลักการมากกว่าคนทั่วไปก็ย่อมมีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ คงไม่อธรรมต่อฉันแน่ คิดว่าเขาคงจัดการบริหารครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนได้ดีกว่าคนที่ไม่เรียนศาสนาค่ะ”

2- การให้ความยุติธรรม

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลโดยแยกเป็นประเด็นปลีกย่อยของความยุติธรรม เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น

2.1 คำจำกัดความของความยุติธรรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับคำจำกัดความของความยุติธรรมว่า “ความยุติธรรมที่สามีควรให้ความเท่าเทียมก็มีเรื่องการให้เวลา เรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดู เรื่องที่อยู่อาศัย และเรื่องลูกๆค่ะ”

2.2 ค่าอุปการะเลี้ยงดู (นัพเภาะฮ)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดู (นัพเภาะฮ)ว่า “เมื่ออยู่ช่วงหนึ่งที่แต่งงานใหม่ ๆ ฉันยังเป็นนักศึกษาอยู่ ค่าใช้จ่ายก็ต้องมากกว่าคนทั่วไป สามีกก็ให้ค่าเลี้ยงดูรวมค่าหนังสือด้วย (นักเรียนทุนไม่ต้องจ่ายค่าเทอม) แต่ถามว่าพอไหม? มันไม่พอหรอกค่ะ เพราะไหนจะค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในการเรียน ค่าผ้าอ้อมสำเร็จรูปของลูก ค่าของใช้ในครัวอีก พอดิบ้งเขาไม่ได้ให้แยกส่วน แม่ส่วนลูกค่ะ มันก็เลยไม่เหลือให้ใช้ส่วนตัวเลยจริงๆ แล้วเราก็ไม่อยากจะเรียกร้องหรอกค่ะถ้าเขาเป็นคนไม่มี แต่ด้วยฐานะเขาแล้วสมควรที่เขาจะต้องให้มากกว่า นิดหนึ่งค่ะ แต่ฉันก็ไม่เคยถามหรอกค่ะว่าเขาให้บ้าน โน้นเท่าไร ยังไง เพราะมันจะเป็นการละลาบละล้วงดูไม่มีมารยาทค่ะ อีกอย่างหนึ่งคือเขาเป็นคนเรียนศาสนาสูงเขาก็น่าจะรู้ว่าจะต้องยุติธรรมในเรื่องใดบ้าง แต่ตอนนี้ฉันเรียนจบแล้ว มีงานทำ มีเงินเดือนของตัวเองแล้วก็เลยไม่ได้คิดมากเรื่องค่าเลี้ยงดูค่ะ ส่วนที่อยู่อาศัยตอนนี้ยังอยู่กับพ่อแม่ค่ะ”

2.2.1 เครื่องอุปโภค

เธอได้กล่าวว่า “ต้องขอค่ะ เช่น ขอซื้อรองเท้า เขาก็ซื้อให้ค่ะเป็นบางครั้ง ถ้าเป็นเสื้อผ้าเทศกาลรายชดฉันต้องขอเขาก่อนเขาถึงจะซื้อให้ หรือไม่ก็ให้เงินมาแล้วฉันไปซื้อเอง แต่ถ้าไม่ขอเขาก็ไม่ให้ค่ะ แต่ก็ม่บางครั้งถ้าเขาไปไหน ไกลๆ แล้วจะซื้อเสื้อผ้าเป็นของฝากค่ะ ส่วนเรื่องของใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกในบ้าน เช่น เครื่องซักผ้า หม้อ กระทะ รวมถึงยานพาหนะ หาเอาเองค่ะ”

2.2.2 เครื่องบริโภค

เธอได้กล่าวว่า “เขาให้รวมๆกันค่ะ ไม่ได้แยกค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า หรือค่าขนมลูก”

2.2.3 ที่อยู่อาศัย

เธอได้กล่าวว่า “ตอนแต่งงานใหม่ๆ เขาก็สัญญาค่ะว่าหลังจากสร้างบ้านให้ภรรยาคนแรกแล้วอีกสองสามปีจะสร้างบ้านให้ฉันด้วย แต่สามสี่ปีหลังจากนั้นฉันก็อยู่บ้านเช่า (เพราะต้องไปทำงานต่างจังหวัดตามที่สามีแนะนำซึ่งอยู่จังหวัดเดียวกันกับบ้านเดิมเขา) แต่ฉันทำงานอยู่ที่นั่นแค่ปีเดียวก็กลับมาอยู่ที่บ้านกับพ่อแม่ แล้วฉันก็อาศัยอยู่กับพ่อแม่ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ก็เจ็ดปีค่ะ”

2.2.4 ค่าเลี้ยงดูบุตร

เธอได้กล่าวว่า “ตอนฉันเรียนอยู่ก็ไม่มีนะค่ะ เขาให้รวมๆกันค่ะ แต่พอฉันทำงานมีเงินเดือน เขาก็ให้ค่าเลี้ยงดูลูกแต่ตัดเงินส่วนอื่นหมดค่ะ ”

2.2.5 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

เธอได้กล่าวว่่า “เขาให้รวมๆกันค้ะ ทุกอย่างอยู่ในน้ัน ไม่ว่าจะค่ากิน ค่าของใช้ จ้่าเป็นของลูก ของเราเอง ค่าน้้า ค่าไฟ ค่าเช่าบ้าน แต่พอเรามีเงินเดือน เขาก็ให้แค่ค่าเช่าบ้านกับ ค่าใช้จ่ายจ้่าเป็นของลูกค้ะ”

2.3 การแบ่งเวลาดังแรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการแบ่งเวลาดังแรมว่่า “ไม่แน่นอนค้ะ บอกไม่ได้ว่่าเขาแบ่ง เวลาแบบไหน เพราะด้วยระยะทางที่ไกลและด้วยกรงานที่เขาทำเกี่ยวข้องกับลูกค้า ทั้งานไม่ได้ เราก้ะเลยไม่ค่อยได้เจอกันค้ะ บางครั้งก็เจอเดือนละครั้ง หรือบางครั้งฉ้ันเป็นคนไปหาเขาเองค้ะ”

2.4 การปฏิสัมพันธ์ที่ติดต่อกรรยา (การเอาใจใส่ดูแล)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการเอาใจใส่ดูแลว่่า “แน่นอนค้ะ อยากให้เขาเอาใจใส่ดูแลบ้าง อย่างน้อยก็ไม่ต้องอยากให้ตัวเองรู้สึก โดดเดี่ยว ฉ้ันเองก็ทนได้แหละ แต่ก้ะที่อื่บ้างเป็นบางครั้งเพราะต้อง ทำอะไรรุ่นคนเดี๋ยวมตลอด ต้องการกำลังใจจากสามีบ้าง บางทีฉ้ันก็ต้องการคู่คิดคู่ใจน้ะ”

2.4.1 ให้ความรู้ศาสนา

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องน้ีว่่า “เขาไม่ค่อยแนะนำในเรื่องศาสนา ค้ะ คงจะเห็นว่า ฉ้ันเรียนศาสนาระดับเดียวกับเขาแล้ว แต่ก้ะมีบ้างบางครั้ง เช่น ค้่านะศีษะฐุที่เกี่ยวกับเรื่องครอบครัว ค้ะ”

2.4.2 กวดขันในเรื่องการปฏิบัติบาคะฐุ

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องน้ีว่่า “เหมือนกันค้ะ เขาไม่ค่อยแนะนำในเรื่องน้ี นอกจาก จะบอกให้ฉ้ันละหมาดเขอะๆ ดูอาห้เขอะๆค้ะ”

2.4.3 การให้เกียรติ

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องน้ีว่่า “ก้ะให้เกียรติในบางเรื่องค้ะ แต่บางเรื่องฉ้ันก็รู้สึกว่่า เขาไม่ให้เกียรติฉ้ันเลย”

2.4.4 การให้ความคุ้มครอง

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องน้ีว่่า “เขาจะคุ้มครองฉ้ันยัง ึงค้ะ ในเมื่ออยู่กันคนละที่ นานๆทีมาหา ส่วนใหญ่แล้วฉ้ันที่ต้องเดินทางไปหาเขาเอง และฉ้ันก็เคยเช่าบ้านอยู่ต่างจังหวัดคน เดียวด้วยค้ะ”

2.4.5 การดูแลในยามป่วยไข้

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องน้ีว่่า “ก้ะอย่างทีบอกค้ะว่่าเราสองคนไม่ได้อยู่ด้วยกัน เขา จะดูแลฉ้ันยัง ึง ขนาดตอนคลอดลูกเขาก็มาอยู่กับฉ้ันแค่สี่วันเองค้ะ”

2.4.6 การดูแลสั่งสอนบุตร

เธอได้กล่าวว่า “สามีมาหาเดือนละครั้ง หรือสองถึงสามเดือนครั้ง แต่แต่ละครั้งมาอยู่สองถึงสามวัน ไม่มีเวลาจะดูแลลูกหรือก่ะ เคยดูแลตอนลูกเพิ่งคลอด 4 วันเท่านั้น”

2.5 ความรัก

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความรักว่า “ฉันก็ตอบไม่ถูกเหมือนกันค่ะว่าเขารักหรือเปล่านั้น เพราะเวลาเราเจอกันทุกครั้งเราก็แสดงความรักต่อกันอย่างลึกซึ้งด้วยความคิดถึง(นานๆเจอก็) แต่บางครั้งก็สงสัยว่าเขารักเราหรือเปล่านั้น ทำไมไม่มาหา ไม่มาดูแลให้เหมือนกับบ้านโน้นค่ะ แต่จากการกระทำของเขาก็เห็นชัดเจนอยู่แล้วค่ะว่าเขารักใคร่มากกว่า ฉันก็เคยถามเขาตรงๆค่ะว่าเคยรักฉันบ้างหรือเปล่านั้น ที่จริงแล้วถ้าเขารักคนที่หนึ่งมากกว่าก็ไม่น่าจะทำให้เห็นชัดเจนขนาดนี้ก็ได้”

กรอบคร่าวๆที่ 4 : สัมภาษณ์ภรรยาคนที่ 2

1- ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

ผู้ถูกสัมภาษณ์มาจากภูมิลำเนาสุโขทัยเป็นภรรยาคนที่ 2 จากกรอบคร่าวๆที่มีภรรยา 2 คน อายุ 39 ปี มีความรู้สามัญต่ำกว่าป.ตรี มีความรู้ศาสนาอยู่ในระดับต่ำกว่าชะนารี มีอาชีพค้าขาย แต่งงานมาแล้ว 2 ปี

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามว่า “การมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นสุนนะฮ์ของท่านนบี ﷺ ฉันเลือกแต่งงานกับสามีด้วยเหตุผลเพราะเขามีศาสนา ละหมาดครบ และนำครอบครัวได้ สำหรับฉันแล้วผู้นำครอบครัวนั้นต้องมีศาสนาเพราะถ้าผู้นำครอบครัวเป็นคนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการศาสนาอย่างถูกต้อง ก็สามารถที่จะอบรมสั่งสอนและนำพาครอบครัวให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนาได้ค่ะ เหตุผลอีกอย่างคือ ฉันเห็นว่าเขาเป็นคนที่มีความรับผิดชอบค่ะ และใช้ว่าผู้นำครอบครัวข้างเคียงนะค่ะที่ต้องมีศาสนา ด้านภรรยาเองก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการศาสนาด้วย จะได้บริหารดูแลลูกๆและมีความเข้าใจในตัวสามีในทางที่ถูกต้องตามที่ศาสนาอิสลามได้สอน”

2- การให้ความยุติธรรม

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลโดยแยกเป็นประเด็นปลีกย่อยของความยุติธรรม เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น

2.1 คำจำกัดความของความยุติธรรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับคำจำกัดความของความยุติธรรมว่า “ฉันคิดว่าคนที่ เป็นสามี ต้องมีความยุติธรรมในเรื่องการจ่ายค่าเลี้ยงดู และการดูแลเอาใจใส่ค่ะ”

2.2 คำอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะห์ฮ)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับคำอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะห์ฮ)ว่า “สามีฉันเขารับผิดชอบ เขาดูแลค่าใช้จ่ายในบ้านทุกอย่าง ฉันคิดว่าเขาเป็นธรรมในเรื่องนี้ทั้งสองบ้านเลขที่ แต่ที่อยู่อาศัยฉันยังอยู่บ้านเดิมค่ะ”

2.2.1 เครื่องอุปโภค

เธอได้กล่าวว่า “สามีฉันเขารับผิดชอบ เขาดูแลค่าใช้จ่ายในบ้านทุกอย่างค่ะ”

2.2.2 เครื่องบริโภคน้ำ

เธอได้กล่าวว่า “สามีฉันเขารับผิดชอบ เขาดูแลค่าใช้จ่ายในบ้านทุกอย่างค่ะ”

2.2.3 ที่อยู่อาศัย

เธอได้กล่าวว่า “ฉันยังอยู่บ้านเดิมค่ะ”

2.2.4 ค่าเลี้ยงดูบุตร

เธอได้กล่าวว่า “ยังไม่มียุติกันค่ะ แต่ฉันเอาหลานมาเลี้ยงค่ะ”

2.2.5 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

เธอได้กล่าวว่า “เขาไม่ได้เจาะจงค่ะ ให้ก้อนหนึ่งในแต่ละเดือน ฉันก็จัดการแจกแจงเองว่าค่าอะไรบ้าง”

2.3 การแบ่งเวลาค้างแรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการแบ่งเวลาค้างแรมว่า “สามีของฉันเขาต้องทำงานไกล เราก็เลยไม่ได้ทำข้อตกลงกันไว้ในส่วนนี้ แต่เขาจะมาสัปดาห์ละครั้งถ้าอยู่ในประเทศเดียวกัน (บางครั้งเราสองคนไปทำงานที่ประเทศมาเลเซียด้วยกัน) บางครั้งก็เจอเดือนละครั้ง(หากฉันกลับมาเมืองไทยแล้วเขาทำงานอยู่มาเลเซีย) ฉันก็เข้าใจค่ะว่าเขามีความจำเป็น แต่ก็มีบ้างที่น้อยใจเหมือนกันค่ะ”

2.4 การปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีต่อภรรยา (การเอาใจใส่ดูแล)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการเอาใจใส่ดูแลว่า “ใช่ค่ะ ต้องการการดูแลเอาใจใส่จากสามี อยากให้เขายุติธรรมในเรื่องนี้ เพราะแต่งงานกันมาเป็นคู่ชีวิตเราก็อยากได้ความรักความเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะตอนเราลำบาก หรือเวลาปกติธรรมดาก็ตาม”

2.4.1 ให้ความรู้ศาสนา

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ค่ะ เหตุผลส่วนหนึ่งที่ฉันแต่งงานกับเขาก็เพราะเขาเป็นคนมีศาสนา ฉันได้ความรู้ศาสนาจากเขามากเลยค่ะ”

2.4.2 กวดขันในเรื่องการปฏิบัติบิดาจะฮู

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ใช่ค่ะ เขาจะชอบพูดบ่อยๆ ให้ละหมาดมากๆ ดูอาฮ์
หลายๆ อะไรแบบนี้ค่ะ”

2.4.3 การให้เกียรติ

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ค่ะ เขาให้เกียรติค่ะ”

2.4.4 การให้ความคุ้มครอง

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ค่ะ เวลาเขาอยู่บ้านนี้ ถ้าฉันจะไปไหนเขาก็พาไป
ค่ะ”

2.4.5 การดูแลในยามป่วยไข้

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ค่ะ เขาดูแลค่ะ”

2.4.6 การดูแลสั่งสอนบุตร

เธอได้กล่าวว่า “ยังไม่มีลูกด้วยกันค่ะ แต่เอาหลานมาเลี้ยงค่ะ”

2.5 ความรัก

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความรักว่า “ก็อยากให้เรายุติธรรมในเรื่องนี้ค่ะ เพราะแน่นอน
ว่าเราต้องการความรักจากคู่ชีวิต”

กรอบครีวที่ 5 : สัมภาษณ์ภรรยาคนที่ 2 (เคยเป็นภรรยาคนที่ 1)

1- ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นภรรยาคนที่ 2 จากกรอบครีวที่มีภรรยา 2 คน (และเคยเป็น
ภรรยาคนที่ 1) อายุ 33 ปี มีความรู้สามัญต่ำกว่าปริญญาตรี มีความรู้ศาสนาอยู่ในระดับปริญญาตรี มี
อาชีพเป็นครูอัตราจ้างในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาแห่งหนึ่ง แต่งงานมาแล้ว 2 เดือน

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามว่า
“การมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นเรื่องที่อิสลามอนุญาต เหตุผลที่ฉันแต่งงานกับสามีคนนี้ก็คือ อยากได้
ผู้นำครอบครัวที่ดี ที่สามารถช่วยเหลือได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องศาสนา เรื่องเงิน เรื่องการ
คุ้มครอง เพราะฉันคิดว่าสามีที่มีศาสนาย่อมแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักการ ทางด้าน
ภรรยาก็ต้องมีความเข้าใจศาสนาเช่นกัน เพราะการที่ภรรยาเข้าใจศาสนาจะทำให้มีความอดทนต่อ
ปัญหา และแก้ปัญหาตามหลักการของศาสนา”

2- การให้ความยุติธรรม

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูล โดยแยกเป็นประเด็นปลีกย่อยของความ
ยุติธรรม เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น

2.1 คำจำกัดความของความยุติธรรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับคำจำกัดความของความยุติธรรมว่า “ฉันว่าความยุติธรรมก็คือ สามีต้องให้เท่าเทียมกันระหว่างบรรดาภรรยาในเรื่องของเงินและเวลาละ”

2.2 คำอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะฮฺ)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับคำอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะฮฺ)ว่า “สามีฉันให้ค่าเลี้ยงดูอยู่ในระดับปานกลางละ เพราะภรรยาทั้งสองคนมีงานทำและมีเงินเดือนเป็นของตัวเองอยู่แล้ว ส่วนที่อยู่อาศัยฉันอยู่แค่บ้านเช่า อาจจะเป็นเพราะเพิ่งแต่งงานละ ต่อไปเขาคงขยับขยายที่อยู่ให้ฉันละ”

2.2.1 เครื่องอุปโภค

เธอได้กล่าวว่า “เขาก็ซื้อเสื้อผ้าให้ละ ส่วนเครื่องอำนวยความสะดวกในบ้านนั้น มันมีอยู่แล้วก่อนที่ฉันจะแต่งงานกับเขาละ”

2.2.2 เครื่องบริโภค

เธอได้กล่าวว่า “เขาให้ละ แต่เขาไม่ได้บอกชัดเจนว่าอันนี้เงินค่ากินนะ อันนี้ค่าเสื้อผ้าละ แต่เขาให้เป็นก้อนในแต่ละเดือน แล้วให้ฉันจัดสรรเอาเองละ”

2.2.3 ที่อยู่อาศัย

เธอได้กล่าวว่า “ตอนนี้อยู่บ้านเช่าละ เราเพิ่งแต่งงานกันแค่สองเดือนด้วย ต่อไปเขาอาจจะขยับขยายให้ฉันก็ได้ละ”

2.2.4 ค่าเลี้ยงดูบุตร

เธอได้กล่าวว่า “ตอนนี้ฉันยังไม่มียูกับเขาละ ก็เลยไม่มีเงินส่วนนี้ แต่ฉันมีลูกติดสองคนจากสามีเก่า สามีคนปัจจุบันก็ให้เงินค่าขนมเด็กบ่อยๆละ”

2.2.5 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

เธอได้กล่าวว่า “ก็จัดสรรจากเงินที่เขาให้นั่นแหละละ”

2.3 การแบ่งเวลาดังแรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการแบ่งเวลาดังแรมว่า “ภรรยาคนแรกได้เวลามากกว่าละ ด้วยข้อจำกัดด้านเวลาและระยะทางที่อยู่คนละจังหวัดแล้วทำให้สามียังไม่มีการแบ่งเวรละ เขาจะมาหาเฉพาะวันหยุดละ”

2.4 การปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อภรรยา (การเอาใจใส่ดูแล)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการเอาใจใส่ดูแลว่า “ใจแน่นอนละ ต้องการคนดูแลเอาใจใส่ บางครั้งก็รู้สึกโดดเดี่ยวเพราะสามียังไม่มีความพร้อมในด้านเวลา อยากให้สามีมีความยุติธรรมในเรื่องนี้ละ”

2.4.1 ให้ความรู้ศาสนา

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ก็มีคำนะสี่ชะฮ์บ้างค่ะ เพราะทำชะละเกาะห์เกือบทุกสัปดาห์”

2.4.2 กวดขันในเรื่องการปฏิบัติอิบาดะฮ์

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ค่ะ เขาก็บอกให้ฉันขยันละหมาดอะฮ์ญุดมมากๆ คูอาฮ์มากๆ”

2.4.3 การให้เกียรติ

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ค่ะ เขาให้เกียรติฉันมากๆ ขนาดว่าฉันเป็นแม่หม้าย ลูกติดสองคน แต่เขาไม่รังเกียจ เขาให้เกียรติด้วยการจัดงานแต่งให้ฉันเพื่อประกาศให้คนรู้ว่าฉันคือภรรยาอีกคนของเขาด้วยค่ะ”

2.4.4 การให้ความคุ้มครอง

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ก็เวลาเขามาบ้านนี้เขาก็จะให้ความคุ้มครองค่ะเวลาไปไหนมาไหน แต่ปัญหาคือเวลาเขาไม่อยู่ฉันก็ต้องการความคุ้มครองจากเขาค่ะ”

2.4.5 การดูแลในยามป่วยไข้

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ยังบอกไม่ได้ค่ะ เพราะเราเพิ่งแต่งงานกัน ตั้งแต่แต่งงานกันมาฉันยังไม่เคยป่วยค่ะ”

2.4.6 การดูแลสิ่งสอนบุตร

เธอได้กล่าวว่า “ยังไม่มีลูกด้วยกันค่ะ(เพิ่งแต่งงาน)”

2.5 ความรัก

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความรักว่า “ฉันก็ไม่รู้ว่าความรักเป็นแบบไหนนะค่ะ แต่ที่รู้คือสามีในอดีต(ซึ่งตอนนั้นเป็นภรรยาคนที่หนึ่ง)กับสามีปัจจุบัน(เป็นภรรยาคนที่สอง) มีความแตกต่างกันมาก ฉันรู้สึกว่ามีคนปัจจุบันเขารักและทะนุถนอมฉันมาก เขาเอาใจใส่และดูแลฉันอย่างดี แม้แต่เรื่องในครัวเขายังช่วยฉันเลยค่ะ

กรอบคร่าวๆที่ 6 : สัมภาษณ์ภรรยาคนที่ 2

1- ความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นภรรยาคนที่ 2 จากกรอบคร่าวๆที่มีภรรยา 3 คน อายุ 32 ปี อาชีพแม่บ้าน (เคยเป็นครูสอนหนังสือมา 8 ปี) มีลูกด้วยกัน 3 คน (กำลังจะเข้า 4 คน) จบปริญญาตรีอิสลามศึกษา สาขาชะรีอะฮ์ แต่งงานมาแล้ว 9 ปี

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักการของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามว่า “ปัจจุบัน ถ้าพูดถึงการมีภรรยาหลายคน จะเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยยอมรับมากนัก เพราะสังคมได้สพเห็น

ความไม่ยุติธรรมของบุคคลที่มีภรรยาหลายคน นั่นคือมีภรรยาหลายคนแล้วไม่ได้ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์และข้อบัญญัติที่อัลลอฮ์ได้กำหนดไว้จริงๆ แล้วการที่อิสลามอนุญาตให้มีภรรยาหลายคน นั้น พระองค์อนุญาตสำหรับบุคคลที่มีความสามารถเท่านั้น นั่นคือ มีความสามารถที่จะให้ความ ยุติธรรม มีความสามารถที่จะดูแล และมีความสามารถที่จะปกป้องคุ้มครองได้ เรียกได้ว่ากฎ ข้อบัญญัติในอิสลามมีแต่สิ่งที่ดี ซึ่งอัลลอฮ์ได้ทรงกำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวชัดเจน เอาไว้ในอายะฮ์อัลกุรอานความว่า (หากพวกเจ้ากลัวว่าพวกเจ้าจะไม่ยุติธรรมกับเด็กกำพร้า ดังนั้น พวกเจ้าก็จงแต่งงานกับผู้หญิงที่ดีสำหรับพวกเจ้า สองคน สามคน หรือสี่คน หากพวกเจ้าเกรงว่า พวกเจ้าไม่สามารถให้ความยุติธรรม พวกเจ้าก็จงแต่งงานแค่หญิงเดียว หรือผู้ที่อยู่ภายใต้การ ครอบครองของพวกเจ้า นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้กว่า เพื่อว่าพวกเจ้าจะไม่ลำเอียง) อันนิสาฮ์ : 3 ”

2- การให้ความยุติธรรม

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูล โดยแยกเป็นประเด็นปลีกย่อยของความ ยุติธรรม เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น

2.1 คำจำกัดความของความยุติธรรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับคำจำกัดความของความยุติธรรมว่า “ความยุติธรรมคือ เงื่อนไข หลักสำหรับการมีภรรยาหลายคน อัลลอฮ์ได้คริสต์ไว้ความว่า (หากพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าไม่ สามารถให้ความยุติธรรม พวกเจ้าก็จงแต่งงานแค่หญิงเดียว) อายะฮ์นี้เป็นข้อจำกัดอย่างชัดเจนว่า หากไม่มีความสามารถก็ไม่ควรที่จะมีสอง สาม หรือสี่ อีกทั้งคำว่า “ยุติธรรม” ยังเป็นจุดประสงค์ หลักสำหรับการมีภรรยาหลายคน นั่นก็คือ ความเสมอภาค เท่าเทียมกันระหว่างภรรยาของเขา ไม่ว่า จะเป็นด้านค่าใช้จ่าย ด้านเสื้อผ้า ด้านการหลับนอน และทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต (ซึ่งเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่มีความสามารถ อัลลอฮ์จึงคุ้มครองผู้หญิงด้วยการกำหนดเงื่อนไขข้อ นี้)

2.2 คำอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะฮ์)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับคำอุปการะเลี้ยงดู (นัฟเกาะฮ์)ว่า “ นัฟเกาะฮ์เป็นสิ่งที่วาญิบ สำหรับสามีที่ต้องมอบแก่ภรรยา ไม่ว่าท่านจะมีภรรยาคนเดียว หรือสอง หรือสาม หรือสี่คน นัฟ เกาะฮ์เป็นสิ่งที่อัลลอฮ์บัญญัติไว้อย่างชัดเจน สำหรับฉัน สิ่งที่ประสบคือ เงินทุกบาททุกสตางค์ที่ ได้รับจากการทำงานเองนั้น สามีจะไม่ก้าวก่ายเลย เพราะเป็นเงินส่วนตัวของเรา”

2.2.1 เครื่องอุปโภค

เธอได้กล่าวว่า “สำหรับฉัน ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สามีจะเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอุปโภค บริโภค ที่อยู่อาศัย และค่าเลี้ยงดูบุตร”

2.2.2 เครื่องบริโศก

เธอได้กล่าวว่า “สำหรับฉัน ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สามิฉันจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอุปโภค บริโภค ที่อยู่อาศัย และค่าเลี้ยงดูบุตร”

2.2.3 ที่อยู่อาศัย

เธอได้กล่าวว่า “สำหรับฉัน ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สามิฉันจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอุปโภค บริโภค ที่อยู่อาศัย และค่าเลี้ยงดูบุตร”

2.2.4 ค่าเลี้ยงดูบุตร

เธอได้กล่าวว่า “สำหรับฉัน ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สามิฉันจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอุปโภค บริโภค ที่อยู่อาศัย และค่าเลี้ยงดูบุตร”

2.2.5 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

เธอได้กล่าวว่า “สามิฉันรับผิดชอบทั้งหมดคะ เงินทุกบาททุกสตางค์ที่ได้รับจากการทำงานเองนั้น สามิฉันจะไม่ก้าวก่ายเลย”

2.3 การแบ่งเวลาค้างแรม

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการแบ่งเวลาค้างแรมว่า “การแบ่งเวรนั้น สามิฉันมีความยุติธรรมคะ โดยที่เขายะเวียนคนละคืน ภรรยาสามคน สามจังหวัด แต่เขาก็สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในเรื่องนี้ได้คะ”

2.4 การปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อภรรยา (การเอาใจใส่ดูแล)

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับการเอาใจใส่ดูแลว่า “ในเรื่องการดูแลเอาใจใส่ สามิฉันจะให้ความสำคัญอย่างมากคะ”

2.4.1 ให้ความรู้ศาสนา

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “สามิฉันจะให้ความสำคัญอย่างมากคะ โดยที่เขายะพูดเรื่องศาสนาอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นภรรยาและลูกๆ (และได้รับการอบรมจากกลุ่มชะละเกาะฮุประจำ สัปดาห้ด้วย)”

2.4.2 กวดขันในเรื่องการปฏิบัติอิบาดะฮุ

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ทุกๆเวลาละหมาด สามิฉันจะโทรถามตลอดคะ ว่าละหมาดแล้วหรือยัง แล้วเขาก็จะบอกว่า เป็นผู้หญิงต้องละหมาดแต่เนิ่นๆ(อะวัลวกตุ)”

2.4.3 การให้เกียรติ

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “สามิฉันให้เกียรติอย่างมากคะ ไม่รู้จะอธิบายยังไงคะ”

2.4.4 การให้ความคุ้มครอง

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ใช่ค่ะ สามีฉันให้ความคุ้มครองสุดความสามารถของเขาเลยคะ”

2.4.5 การดูแลในยามป่วยไข้

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “เวลาป่วยไข้ สามีฉันจะดูแลเต็มที่ เท่าที่เขาจะทำได้เลยคะ”

2.4.6 การดูแลสั่งสอนบุตร

เธอได้กล่าวว่า “สามีฉันจะดูแลสั่งสอนลูกๆ อยู่เสมอคะ”

2.5 ความรัก

เธอได้กล่าวเกี่ยวกับความรักว่า “พูดถึงความรัก เป็นสิ่งที่ผู้หญิงทุกคนต้องการ ยิ่งสามีมีภรรยาหลายคน ก็ยิ่งต้องการให้สามีรักเรามากที่สุด แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความยุติธรรมในเรื่องของความรัก ไม่เป็นสิ่งที่ถูกบังคับในใจ ดั่งที่อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานความว่า (และพวกเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมระหว่างผู้หญิงเลย ถึงแม้พวกเจ้าจะมีความปรารถนาที่แรงกล้า) อันนิสาฮ์ : 129 นั่นก็เพราะความยุติธรรมในเรื่องของความรักเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เนื่องจากเป็นเรื่องของจิตใจ แต่ฉันเชื่อว่าหากเราทำดี และเป็นภรรยาที่ดีที่เชื่อฟังสามี พร้อมทั้งเป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์ อิงชาอัลลอฮ์ความรักก็จะเกิดขึ้น”